

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 482 Lel.

Fél évre ... 216 Lel.

Negyed évre ... 108 Lel.

Havonta ... 36 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek föl.

Megjelenik naponta reggel.

Az igazi bíró.

Aradon ma meghalt egy talpig ember, akiben a legszebb emberi tulajdonságok: a jóság és az igazságszeretet ékeskedtek. Az elhunyt Köller János aradi táblabíró, az aradi bírói kar doyenje. Hetvenedik életéhez közeledett, de nem végezhette el teljesen munkáját: a halál útjába állott és leterítette. A külső gyász ott lobog az igazságügyi palota ormán, fekete zászló jelképezi azt. Az igazi gyász elrejtve zokog mindazok szívében, akik ismerték és mert ismerték, szerették és nagybecsülték Köller Jánost.

Nem a sablon iratja velünk ezt a nekrológot. Köller János bucsuztatása kikivánczol a sablonból, mert nem volt az a bíró, akiről merő szokásból szokták mondani, hogy igazságos bíró. Köller János a magyar bírólárnak abba a gárdájába tartozott, amely mindvégig megőrzi a lelkek tisztaságát, a mely az életnek nevezett tragikomédiában meglátja és értékeli a népet és amely inkább száz bűnösnek adja vissza szabadságát, semmint egy ártatlant a fogház cellájába juttasson. A bírói hivatás nála nem a megélhetés, a kenyeret adó pálya, hanem életelő volt. Va-

lamikor azt tanulta a római jogban, hogy a törvényparagrafusok szövegerint alkalmazása nem más, mint igazságtalanság. Láthatta ezt elvéve a gyakorlatban is. A római jog alapvető tételét és egyes kártársai szigorú ítélethozatalát belevéste a lelkébe normaként, hogy milyenek nem szabad lenni annak a bírónak, akit a meggyőződése és hivatása tett bírónak, igazságosztóvá bűnösök felett.

Köller János arra a meggyőződésre jutott, hogy az emberi érzések helye van a judikaturában. A paragrafusok kacskaringó közt mindig van rés, ahová beférkőzik az emberi részvét, a szív jósága és a gondolkodó agy filozófiája. Ha törvényt ült megbotlott, a társadalmi rend ellen vétkezők felett, a bekötött szemű Justitia istenasszony arca mosolyra derült, mert érezte, hogy a törvény-szakaszokat az emberi megértés, a részvét, az emberi nyomorúságok filozófiai magaslatról való szemlélése enyhítik. Ritka ember ez és ritka ember, akiben ez az erény élethivatást jelent. Köller Jánost ezek a tulajdonságok ékesítették és ezek ragyogó fényében tündöklött a bíró legszebb építménye: az igazi bíró.

Életének legutolsó éveiben a

legszebb feladat jutott osztályrészül: megmenteni a társadalomnak a bűnbe zuhant fiatalokat. Arra a helyre, ahol a fiatalok felett ülnek törvényt, talán nem is kerülhetett volna más, mint Köller János. Hány megtévelyedett lelket adott vissza az életnek és vezetett a tisztesség, a becsületesség és munka útjára apai szavával, bölcs igazságosságával?! Művét nem fejezhette be. Talán érezte is a közeledő véget, mert betegen is vas-

energíával végezte munkáját, mint ahogy egész életében rajongó lelkesedéssel, szegényen és becsületesen dolgozott. Nem szerzett vagyont, nem szerzett hiúságot jegyző elismerést, de megszerezte azt, ami értékesebb mindennél: embertársai szeretetét és megbecsülését. Utolsó útjára elkísérik mindazok, akik ismerték és szerették s akiknek szívében az a parányi hely, ahol a szeretet lakozik, gyászolni fog.

A spekulatív törvény végrehajtási utasítása.

(Súlyosbítja a törvény rendelkezéseit. - Itélkezés a fél távollétében.)

A hivatalos lap ma érkezett 17-i száma közli az árdrágítási törvény végrehajtási utasítását. A miniszttertanács által kibocsájtott rendelet rövid és kevés lényeges újat tartalmaz. Megkérdeztük a rendeletre vonatkozólag az Aradi Kereskedők Köre vezetőségét s ott a következő felvilágosításokat kaptuk:

— Az előzetes hírek szerint várható könnyebbítések közül egyedül az található a rendeletben, hogy a közönségnek közvetlenül árusító detailista kereskedő nem köteles a vevőnek másolatokat adni azokról a számlákról, amelyekkel ő vette az árut, hanem ha a vevő kifejezetten kívánja, akkor egy eladási jegyzéket köteles neki adni, amelyben meg van írva

az eladó neve, az eladás ideje, az áru neve, mennyisége és eladási ára. Ha azonban kereskedő részére továbbeladás céljából történik az eladás, akkor a termelő és az importőr köteles, kérés nélkül is köteles a szokásos számlát kiállítani és abban az eladás idejét, a vevő kereskedő nevét, az áru fajtáját, minőségét, mennyiségét és árát feltüntetni. Ha pedig kereskedő kereskedőnek továbbeladásra ad el, köteles annak a rendeletben közölt mintájú számlát kiadni, amelynek lényeges tartalma: a vevő kereskedő neve, az áru faja, mennyisége, minősége, ára és minden egyes cikknél megjelölése vissza egészen a termelőig, vagy importőrig az előző vételeknél szerepelt áraknak. A számlát azzal a

Író-jubileum.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Hermann Bahr hat vanadik születésnapját vezércikkkel, tárcákkal köszöntik a bécsi lapok, hiszen Bécsben mindig megbecsülték, vagy inkább tulbecsülték ezt a mozgékony és temperamentumos író. „De second dans tous les genres”: így definiálták egyszer a XVIII. század irodalmának pápáját, Voltairt és egy kissé illik ez a definíció Hermann Bahrra. Mert Hermann Bahr érdekes és jó publicista, ha abból indul ki valaki, hogy egy művészeti kritikus írta ezeket a vezércikkeket: és Hermann Bahr érdekes drámaíró vagy érdekes novellista, de csak addig, amíg a — metafizikus mellékfoglalkozása gyanánt veszik számba a drámák és novellák írását... Sok mellékfoglalkozása van Hermann Bahrnak és unalmassá nem vált egyetlen mellékfoglalkozásának körében sem, viszont mincsem — főfoglalkozása, mincsem egyetlen olyan terület, a

hol saját talaján járna és megnövekednék.

A tehetség igazi súlya, igazi lendülete mincsem meg Bahr műveiben és a szavak jelentésénél gyakran becsülte többre Bahr a szavak csillogásának fényét, vagy érdekes színárnyalatukat. Viszont a talentum másodrendűségét, egy bizonyos fokig pótolta azzal, hogy nagy energiával és nagy vehemenciával szállt síkra minden igazi tehetségért: a lírikusokért és a festőkért, az írókért és a színészekért. Mivel Bahr cikkeinek nagy olvasóközönségük volt és ez az olvasóközönség a súlyos tekintély ítélet-mondásaként fogadta Bahr kijelentéseit, ez a fáradhatatlan sórömpőbe szállás komoly érdem volna akkor, ha Hermann Bahr tisztán látná a határvonalat, amely elválasztja a féltehetségeket a teljes súlyú tehetségektől. Hermann Bahr szemérméltéke azonban hosszú pályája alatt mindvégig bizonytalan volt. A bécsi szecesszió tulbecsülését magában véve nem szabad szemére vetni Hermann

Bahrnak, hiszen ez a festői iskola Bahr személtására bontakozott ki és így érthető, ha itt nem találta meg a tárgyilagos értékelés distanciáját. Azonfelül nem lehet kétségbevonni azt sem, hogy Gustav Klimt képeinek vérszegénysége, mesterkéltisége, halvány előkelősége Bécs kulturájának szellemét fejezi ki: és tartja a rokonságot például Hugo von Hoffmannsthal verseivel. Klimt tulbecsülése tehát rendjén volna és csak az mincsem rendjén, hogy Bahr nem tudott különbséget tenni Klimt és nála sokkal erőteljesebb epigonjai között. Amennyit tehát Bahr használt a tehetségek kultuszával, annyit ártott a féltehetségek propagálásával, hiszen a közönség amúgy is hajlamos arra, hogy az epigont fölébe helyezze a mesternek.

„Sok oltár előtt térdelt, sok Istent imádott, sűrűn cserélte az oltárokat, de azért mindig őszinte volt”, mondja Bahrról egyik barátja és ez a jellemzés talál. Hermann Bahr fáradhatatlanul tudott lelkesedni, lelkesedett nagy,

értékekért, lelkesedett kis árnyalatokért és néha lelkesedett akkor is amikor igen nehéz volt megtalálni lelkesedésének okát. „A Voigától a Loire-ig mincsem titka többé az európai léleknek előttem”: írta egyszer Hermann Bahr és pedig akkor, amikor még innen volt a harmincadik évén. Azóta sem lett szerényebb, de három évtizeden át konzerválta a fiatalság lobbanékony temperamentumát, friss sokoldalúságát, szomjas fogékonyságát és néha rokonszenves — érelenségét. A titkok mélyére soha nem látott Bahr, noha most a metafizika és a vallás nagy problémáival vette föl a harcot, a katolicizmust akarja újáépíteni és például a jézusi-rend mellett tart védőbeszédet... Ahá akarja, az megvádolhatja őt azzal, hogy a feltűnést keresi, mindig új meglepetésekkel akar közönsége elé lépni és ezért mondja nem egyszer az ellenkezőjét annak, amit várnak tőle: de lehetséges, hogy ezt szándék és megfontoltság nélkül teszi, ösztönös és jóhiszeműen.

nyilatkozattal kell aláírni, hogy felelősség mellett igazolja a kereskedő a tartalom valóságát. Kívánatos, hogy a jegyzék-formulát minden kereskedő, aki kereskedőknek ad el, azonnal készen tartsa és használja. Egyebekben a rendelet intézkedései inkább súlyosítják a törvény szabályait.

— Részletesebb szabályozást nyert a termelők és importőrök árszámítása, amely nincs sem maximálással, sem hasznoszállék megszállással korlátozva és nem áll büntető következmények hatálya alatt. Ezek a beszerzési árhoz „a kereskedelem szabad és természetesen versenye által meghatározott törvényszerű hasznót” számíthatják. Beszerzési árnak számít minden termelési költség, illetve az áru számlaszerű értéke a szállítási, biztosítási, vámköltségekkel és minden költséggel, ami a termelést, illetve az országba behozatalt és forgalomba helyezést terheli. Ha a miniszter az árakat ezekhez képest túlzottnak találja, maximummalhatja az ilyen áruk árát. Kimondja a rendelet, hogy ha az angrosszista és detailista egy személyben egyesül, nem számíthatja fel az egyiknek engedélyezett 20 és a másiknak engedélyezett 30 százalékos hasznót, hanem csak 30 százalékos.

A rendelet szerint a tárgyalásra idézett fél ellen meg nem jelenése esetében is ítéletet lehet hozni. A törvény szövegében erre nem volt semmi utalás. Eddigi törvényeink szerint csak kihágási ügyekben és csak pénzbüntetéssel büntethető vétségnek esetében lehetett a vádlott ellen távollétében is eljárni. Az árdrágítási törvény egy sereg vétséget állapított meg, ezekre egy évig terjedő fogházbüntetéseket szabott, amelyek az úgy nevezett visszaesési esetekben kétszeres magasságra emelkednek és enyhítő körülmények figyelembe vétele nélkül a maximummal büntetendők. A rendelet nem is rendelkező szövegében, hanem abban az

idézés-formában amelyet közöl, megjegyzésképpen kijelenti, hogy „meg nem jelenés esetén az ügyben a törvény szerinti fograk ítélt távollétében is.”

— A törvény úgy rendelkezett, hogy azokat a konstatáló jegyzőkönyveket, amelyeket az ellenőrzésre feljogosított tisztviselők az általuk megállapított vétségekről felvesznek, ott a helyszínen kell felvenni és aláírni kivéve a hamis hírterjesztéssel, összebeszéléssel stb. elkövetett vétségeket, amelyek nem a kereskedő üzletében követettek el. Ez bizonyos garancia lett volna arra, hogy tanúk ellenőrzése mellett veszik fel azt az iratot, amely a törvény szerint teljes bizonyítéka a vádnak, ha csak be nem bizonyítja a vádlott annak hamis voltát. A rendelet a törvényhatározott parancsa helyébe azt mondja, hogy „lehetőleg” a helyszínen kell felvenni a jegyzőkönyvet, de érvényes lesz akkor is, ha azt nem a tett elkövetésének a helyén veszik fel.

— Jelentősebb rendelkezés ezek után még csak az, hogy a folyamatban levő ügyekben sem az eddigi bizottságok ítélnék, hanem az új törvényben meghatározott hírségi fórumok.

Ausztria választ.

(Megkezdődött az agitációs küzdelem.)

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Az osztrák nemzeti választásokat valószínűleg október elején tartják meg. A különböző pártok máris erősen készülődnek, az agitáció az összes tartományokban megkezdődött. — Az új választások között az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségének érdekesebb tartja a nemzetgyűlés jelenlegi legnagyobb pártjának, a szociáldemokrata pártjának választási kilátásairól és magatartá-

dolgozó jó oldalait és kétségbeesései vele sógorát, az öreg udvari tanácsost, mert az nem akar alkudni, nem akar megnyugodni és a rossz dolgoknak is legrosszabb oldalát tartja mindig szem előtt. És mulatságos, sőt több, mint mulatságos a tábornok ellenlábasa is, a hadimilliomos, aki akarata ellenére lett hadimilliomossá, a véletlen szeszélyéből, tehát nem találja helyét az új szituációban.

Az irodalmi közönségnek nyilván legértékesebb rétegét teszik azok, akik a merev visszafasítás álláspontjára helyezkednek. Hermann Bahr írásaival szemben és nem fogadják el sem a belletristát, sem az esztétikust, sem a dramaturgot, sem a filozófust. Viszont Hermann Bahr az olvasóközönség kevésbé értékes rétegei elé tudott vinni olyan problémákat, amelyek nélkülük soha nem hatolhattak volna odáig. Az ilyen problémákat kölcsönkérte Bahr és saját szakácsművészetének szabályai szerint tette élvezhetővé publikuma számára. Izlés dolga eldönteni, hogy hasznos volt-e Bahrnak ez a munkája, vagy kártékony.

sáról Julius Deutsch dr. nemzetgyűlési képviselő, volt államtitkár nyilatkozatát közölni.

— A szociáldemokraták — mondta Deutsch dr. — nyugodtan néznek a választások elé. A közönségi választások eredménye mindenütt kedvező számukra. Még Salzburgban és Innsbruckban sem értek el a keresztényszocialisták és a nagynémetek sikereket. A munkásság egységfrontja minden tendenciózus híresztelés ellenére is

Román moratórium-bizottság Prágában.

(Báró Neuman Károly és Szana Zsigmond a bizottságban.)

Pozsonyból táviratozzák: Az itteni kereskedelmi és iparkamara értesítése szerint román moratórium-bizottság fog rövidesen Csehszlovákiába, nevezetesen Prágába érkezni, amely előreláthatólag teljes puvoárral lesz megfiamalmazva arra nézve, hogy a hivatalos körökkel és az ipari, valamint a kereskedői testületekkel végleges megállapodást létesítsen. Csehszlovák részről már teljesen kész a várható tárgyalás anyaga, amelynek kiemelkedő része az, hogy a régebbi megállapodások értelmében, az esedékességek kvótája pontos időre befizetessék. A

Irodalom, művészet

* A bucsuzás allegóriájával kezdődik a Csárdáskirálynő első felvonása, a bucsuzás fájdalma ömlik el a Sylva után vágyódó vendégek arcán épen úgy, mintahogyan az elválás mindennél hatalmasabb fájdalma keríti hatalmába a lelkeket a valódi, az igazi nézőtérben is. Mert az ünnepelt színésznő bucsuja ebben a szindarabban valóságos válik és a bucsuzó Sylviával Horváth Mici, az aradi színház primadonnája is bucsut vesz közönségétől. A bucsuzás érzése ünnepélyessé teszi a Csárdáskirálynő hétfői előadását, amelyen a bucsuzó primadonnán kívül Erényi Böske, Sebestyén Jenő és Tompa Béla is fellépnek. — A Tosca, melynek Scarpia rendőrfőnöke Róna Dezső egyik legkiválóbb alakítása, pénteken kerül színre és ebben az operában vesz bucsut Róna Dezső Áradtól, az aradi közönségtől, amely szeretetébe fogadta a kiváló operaénekest már legelső aradi fellépése alkalmával. Scarpia előtt összecsapódik a függöny és bucsut vesz mindentől, ezt a bucsut most realisabbá teszi a kiváló operaénekes bucsuja, aki ebben a szerepben távozik el egy időre a világot jelentő deszkákról. Az előzőleg meghirdetett bucsufellépésekre váltott jegyek a mostani előadásokra érvényesek.

* Pénteken este a vendégszereplő művészek hirtelen elutazása következtében a színház nem tart előadást.

* Szintársulat Lippán. Lippovai (lippai) tudósítónk jelenti: A dévai szintársulat néhány heti vendégszereplésre Lippára rándult át, ahol tegnap este a Bajadérnal nyitották meg az előadások sorozatát. Kovács Imre társulata zsufozt nézőtér előtt mutatkozott be a lippai közönségnek. A társulat elsőrendű tagjai Perényi Mancsi operett diva, Siposs Nelli szubrett, Kozma Hugó bönvivánt és Felhő Ervin táncos komikus, akik jelentős sikerrel kezdték meg vendégszereplésüket.

* Kacagás, jókedv, kellemes szórakozás fogják jellemezni a vasárnap déli színházi matiné. A nyári szinkór hatalmas nézőterét megtöltő közönség egy felejtethetetlenül kellemes délelőtt em lékével fog távozni, amelyen Arad pub-

szilárd. Reméljük, hogy a választások rendben fognak lefolyni. — Kezdeményezésemre a Keresztény szocialistákkal tárgyalások indultak meg abból a célból, hogy biztosítsuk az összes pártok agitációs szabadságát és a gyűléseket az ellentábor hível ne zavarják meg. Remélem, hogy ezek a tárgyalások eredménnyel fognak járni és a különböző pártok egymás agitációs szabadságát tiszteletben fogja tartani.

moratóriumbizottság ezt a kívánást a „Banca National” girója útján kívánna teljesíteni és pedig olyképpen, hogy az esedékességek egyenesen a hitelezők kezéhez érkezzenek el.

A román bizottság feladata igen súlyos, mert egyes korábbi megállapodások teljesen keresztelik munkáját. A bizottságban az erdélyi érdekeltek előreláthatólag Szana Zsigmond temesvári bankvezérrel és báró Neuman Károly aradi nagyiparossal nyernének képviseletet, akik a prágai piacon, régi összeköttetések alapján igen előnyösen ismertek.

likumának kedvencéi fogják szórakoztatni a megjelenteket. Barics Gyula szép énekszámai, Győző Alfréd mókái és kupléi, Lepa Dóra operaáriái, L. Kiss Mariska, Kallós József és Sipos Zsigmond a „Szép Salamon Sára” című parasztkomédiát fogják előadni, amely szatirikus alaphangjával sok kedves és kacagtató percet fog szerezni a közönségnek. K. Korbuly Zsuzsa és Sipos Zsigmond a magyar költészet termésének legjavát fogják tolmácsolni. Mindkettőjüket mint a zengzetesen szép organum képviselőit ismeri Arad publikuma. A jeles művészek matinéja iránt olyan nagy érdeklődés nyilvánul meg, hogy ajánlatos jegyekről előre gondoskodni.

* A legötletesebb francia vígjátékok között is első helyet foglal el a „Csituli szívem”, melyet szombat este tüzött műsorra a színház igazgatósága. A vígjáték minden egyes aradi előadása alkalmával ötletes és szellemes mesével általános érdeklődést váltott ki a színre kerülő francia bohózatot a prózai együttes elsőrendű tagjai látják és annak előadását csak felnőttek nézhetik végig.

* Franci, a primásleányok megható szerelme nem egy ízben csalta már a könyveket a nézők szemébe. Horváth Mici, a bucsuzni készülő primadonna, bucsufellépése előtt vasárnap este még eljátsza a Varázskeringő primásleányának pompás szerepét. A vasárnap esti előadásban a férfi főszerepet Huszár Károly játsza, amelyen Győző Alfréd is fellép mint vendég.

* Gyarmati Ferenc új könyve. Gyarmati Ferencnek, az előnyösen ismert nevű erdélyi poétának a közeli napokban „Muzsika” címen új könyve jelenik meg, amelyben Gyarmati legszebb prózai írásait gyűjtötte össze. A kötet műnatiur alakban, finom papíron, modern és izléses kiállításban fog megjelenni és könyvtári forgalomba nem kerül. Egy kötet ára 10 lei. Megrendelhető szerzőnél Déva, Str. Gheorghe Cosbuc 14.

Irodalmi munkásságát nem könnyű összefoglalni, hiszen egy kicsit epés, de nagyon karakterisztikus az a megjegyzés, amely szerint Bahr irodalmi munkássága emlékeztet az olyan böröndre, a hol a börönd egyik és másik oldalán Madridtól Jokohamáig megtalálni minden előkelő hotel reklám-céduláját. Bahr egyik írása néha olyan távol esik másik írásától, hogy szinte csak repülőgépen lehet megtenni ezt a nagy utat. Ami pedig kimagaslik ebből az irodalmi munkásságból, az inkább a téma szerencsés megválasztásával emelkedik ki, mint különös kvalitásainál fogva, mert Bahr soha nem tudta kiküszöbölni talentumának hiányait.

Utójára akkor választott szerencsésen témát Bahr, amikor a forradalom másnapján megrajzolta a forradalom másnapjának új embereit és megrajzolta a régi emberek átalakulását. Ez a vígjáték végig mulatságos és néha nem csupán mulatságos: így pl. mikor megrajzolta azt a tábornokot, aki nem engedte elsöpörni magát az özönvíz által, megtalálja a rossz

Panama-vád a magyar nemzetgyűlésen

(Ulain Ferenc nem bizonyított. :: Biróság elé kerül az ügy. :: Botrány a magyar parlamentben.)

Budapesti tudósítónk távirati jelentése alapján megírtuk, hogy Ulain Ferenc magyar nemzetgyűlési képviselő Cegléden beszédet mondott, amelyben több képviselőt azzal vádolt meg, hogy nagyértékű részvényeket kaptak egy budapesti magybanktól. Ulain vádjai nagy feltűnést keltettek és bizonyos volt nagyszabású botrányok okozói lesznek. A botrányok sorozata meg is kezdődött a magyar nemzetgyűlés tegnapi ülésén, amelynek lefolyásáról budapesti tudósítónk a következőket táviratizza:

Kitör a botrány.

A tegnap délutáni személyes természetű felszólalások után szólásra emelkedett dr. Ulain Ferenc. Azt mondta, ceglédi beszédének egyrészt nem értelmezték helyesen. A főszerűről szóló beszédét világlította meg és bizonyításul idézte, hogy július első napjaiban egy tekintélyes képviselő említette neki, hogy közéleti férfiak két pénzintézetet spekulációja útján óriási haszonhoz jutottak. (Zaj a Ház minden oldalán.) Neveket nem akarok mondani. A Hitelbank egyik igazgatója jelentette ki előtte, hogy a közéleti korifeusai és politikai szereplői a tranzakcióval 300 millió nyereséget kaptak. Őt is felszólították a tranzakcióban való részvételre, de az ajánlatot visszautasította. Egy társaságban tizenkét képviselő jelentkezett, akik hasonlóan cselekedtek. Természetesen azok, akik résztvevők voltak, nem jelentkeztek.

Felkiáltások: Neveket kérünk! Zaj.

Ulain Ferenc: Nem felelem, hogy egyes neveket bedobják, de le fogom vonni vádamaik következményeit most is, mint a múltkor tettem. Mindenekelőtt el kell bírálni, hogy gyanúsításról van-e szó, ezért kérem a nemzetgyűlést, küldjön ki ez ügyben vizsgáló bizottságot

Rassay Károly: Az ön személye nem elég súlyos. Kijelentéseket nem megbízhatók. Ha önnek szava, becsülete volna, már régen nem lenne itt.

Elnök az ülést felfüggesztette. Szünet után az elnök megkérdezte, mire alapítja Rassay ama kijelentését, hogy Ulain nem elég súlyos.

Rassay Károly: Beigazolódott már egyszer, hogy kijelentéseinek milyen értéke van, ki kellett volna akkor lépnie a Kormánypartból.

Ulain Ferenc: Nem kellett. Ki volt kötve, vissza kell lépniem.

Szचितovszky elnök: Megállapítottam, hogy a személyes kérdés kéréseit tullepték. Ulain vádjait bizonyítani nem tudta, egyetlen nevet

sem említett fel, a további tündöklőket tessék a nemzetgyűlésre bízni.

Ulain Ferenc: Most nem folytatom. Az indemnitási vita folyamán mondom el, amit most elhallgattam. Ha rendszer van, akkor tessék parlamenti bizottságot kiküldeni, amely a közéleti tisztaságot megőrzi.

Biróság elé állítják Ulaint.

Nagy Emil igazságügyminiszter: Ulain ceglédi beszédében a reggeli lapok szerint a nemzetgyűlést meggyanúsította és megvesztegetéssel vádolta. Ulaint reggel megkérdezte, mit mondott Cegléden, azt felelte, beszédében majd elmondja. Ezt nem tette, hanem olyan állítást kockáztat, hogy a Kormány politikájával lekötelezi a nagybankokat, viszont azok leköteleznek közéleti férfiakat. Felszólítja, támadjon nyíltan, mondja meg a nemzetgyűlés előtt, hogy ki van megvesztegetve, akkor tudni fogja kötelességét.

Rassay a mellett szólalt fel, hogy mindenképpen tisztázni kell a vádakat és megtalálni az utat, hogy olyan ember mint Ulain, a Házból kikerüljön. (Általános taps) Ulain ragaszkodott a vizsgálathoz. Nem várta, hogy az igazságügyminiszter a bankok védelmére kelt. Ha nem küldenek ki bizottságot, módot keres az ügyre visszatérni. Számosan ülnek a parlamentben érdekeltek. Nagy Emil erre kijelentette, hogy módját fogja ejteni, miszerint Ulain bizonyíttasson. Az ügyet bírói útra tereli. Fel fogja hívni az igazsági bizottságot, tegyen előterjesztést bünyádi eljárás megindítására.

Budapestről táviratozzák: Az Ulain-ügyvel a pénteki miniszter tanács foglalkozik és azt a kérdést tárgyalja, hogy megindítsák-e Ulain ellen a bünyádi eljárást. A Kormánypart sok tagjának az a véleménye, hogy magának a parlamentnek is keresnie kell az ügy teljes tisztázását.

Felelet Ulain vádjára.

A politikai világ minden érdeklődése az Ulain-nyilatkozathoz fűződő komoly vádakra irányul. Ez foglalkoztatta a pártokat és a képviselőket. Hogy az egységes pártban miként vélekednek erről az eseményről, azt legjobban megvilágítja Almásy Lászlónak az egységes párt ügyvezető alelnökének következő nyilatkozata:

— Az egységes párt egyáltalában nem találhatja magát érintve az Ulain nyilatkozatában foglaltak által, azonban mindenesetre megtámasztja a formát ahhoz, hogy a felvetett kérdésre maga is válaszoljon, nehogy ebből valami félreértés támadhasson. Az egységes pártban az a felfogás, hogy Ulainnak

konkrét adatokkal kellett volna előállnia és neveket kellett volna felsorolnia abban az irányban, hogy kik azok, akik ajándékba kaptak részvényeket. Ha vannak a parlamentnek olyan tagjai, akik akár a MFTR., akár az Interrexim részvények ajándékozásából kifolyólag érdekeltnek látják magukat, az volna a legcélszerűbb, ha a nyilvánosság előtt tisztáznák ezt a kérdést s akkor mindenkinek módja volna ehhez hozzászólni. Az ilyen természetű dolgok ugyanis akkor ártanak legtöbbször úgy a közérdeknek, mint az illető magánérdeknek, ha félhomályban maradnak.

— Teljes objektivitással tisztázni kell minden irányban a kérdést. A magyar közéletnek régi baja az, hogy különösen azok, akik politikailag egymással szemben állanak, gyakorlati olyan természetű kérdéseket dobznak a közvéleménybe, hogy azok, mint ez esetben is, az egész törvényhozásra árnyat vetnek. Feltétlenül szükséges tehát az ügynek a közvélemény előtt való teljes tisztázása, amire a parlamentben is a legrovidebb idő alatt rákerül a sor. De a párt jelöltjének ceglédi programbeszéde alkalmával vagy a Kormány valamelyik tagja, vagy a párt egyik kiküldöttje kétségteletlenül utalni fog ugyanazon a helyen Ulain nyilatkozatára, ahonnan ezek a vádak elhangzottak.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

(Készül az angol válaszjegyzék)

Rómából táviratozzák: Az Idea Nazionale írja az angol-francia Rulir-konfliktussal kapcsolatban, hogy az olasz nemzetnek kötelessége vizen és szárazon felfegyverkezni, a szomszédokkal politikai és katonai megegyezéseket kötve a szlávok megkerülésével és megakadályozni a szlávokat abban, hogy olyan hatalomra jussanak, amelynek alapján jogosan gravitálnának a Földközi-tengerhez. Miként a franciák katonai hatalma sem fenyegetés, csak biztosítása annak, hogy akaratukat keresztülviessék, úgy az olasz politika sem lenne az. Ezt a politikát inkább azért kellene végrehajtani, hogy az Olaszországra esetleg rákényszerített más politikát elfűthassa.

Dondonból táviratozzák: Az angol Kormány ma estére elkészül a német jegyzékre adandó válasz tervezetével. A válaszban az angol Kormány rá fog mutatni a Rulir-vidéki passzív rezisztencia káros következményeire.

Essenből táviratozzák: A megszállt területek szakszervezetei a további passzív ellenállás mellett döntöttek és tiltakoztak az ellen, hogy bizonyos hazaáruló elemek kiküldtsák a Rajna-köztársaságot.

Párisból táviratozzák: A Figaro munkatársa meginterviewolta Benes csehszlovák külügyminisztert, aki kijelentette, hogy Páris és London között a nézeteltérés nem oly nagy, hogy ne volna elintézhető.

Köller táblabíró meghalt

(Az igazságügyi testület nagy gyászra. — Holnap délután lesz a fiatalokú bíróság elnökének temetése.)

Az aradi igazságügyi palotára ma délelőtt kifizették a gyászt jelentő fekete lobogót. A bírói kar legöregebb és egyik legkiválóbb tagja: Köller János ítélőtáblai bíró, az aradi fiatalokú bíróság elnöke és az aradi törvényszék helyettes-elnöke csütörtökön délelőtt váratlanul elhunyt. A hatvanöt éves táblabíró ezelőtt egy héttel még ott állt a főtárgyalási terem elnöki szélkében, nagyszabású bünygyeket tárgyalta dacára annak, hogy már nagyon gyengének és betegnek érezte magát. A tanács tagjai aggódtak az öreg ur állapota miatt aki felfelér arccal is tovább folytatta a tárgyalást és csak jóbarátjának, dr. Fikler Károly főügyésznek kérésére hiasztotta el a még hátralévő kitűzött ügyeket. Hazakisérték lakására, ahol rögtön ágyba feküdt és onnan nem is kelt fel többé, mert szívgyengeségben meghalt. Az aradi igazságszolgáltatás sokat veszített Köller János táblabíró halálával. A kötelességtudás és a pontosság mintaképe volt. Igazságos és jóindulatú bíró volt, akit kortársain kívül az ügyvédi kar és minden ismerőse csak nagyrabecsülni tudott.

Köller táblabíró 1855-ben született Temesváron. 1874-ben lépett állami szolgálathoz, 1886-ban neveztek ki járásbíróvá és ilyen minőségben Versecen, Borosjenőn és Lugoson működött néhány esztendőig. 1892-ben helyezték Aradra, mint járásbíró, majd 1907-ben táblabíróvá léptették elő. Az aradi fiatalokú bíróság megalakulása, 1914 január óta annak elnöki tisztét töltötte be és mint az aradi törvényszék legidősebb bírája ugyan csak 1914 óta a törvényszék elnök-helyettese is. Azonkívül az Aradi Patronázs Egyesület elnöke is volt.

Az elhunyt táblabíró halála a város közönségének minden rétegében őszinte részvétele keltett. Rokoni Aradon mincsenek és így a törvényszék elnöksége gondoskodni temetéséről, mely holnap délután lesz a Sír. Bucur (Övös), utca 5. számú házából.

A temetés szombat délután öt órakor a felső temető fiatalos házából fog végbe menni.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

— Kavardás Budapest új alpolgármestere miatt. Budapestről táviratozzák: A főváros törvényhatósági bizottságának ötvenhat ellenzéki tagja lemondott mandátumáról, mert Zilahy-Kiss Lajos tanácsost alpolgármesterré választották. Azt hiszik, csonka közgyűlés és így fel kell osztani.

Nagy vámcsalás

Budapesten.

(Több vámisztviselet és szállítót letartóztattak.)

(Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától.) A rendőrség tájékan már napok óta beszéltek arról, hogy az utóbbi esztendő legnagyobb stíli vámcsalását leplezték le. A csalók többszáz millió koronával károsították meg az államot. Az eset részletei a következők:

A főkapitányság intellektuális osztályához az utóbbi időben gyakran érkeztek főljelentések arról, hogy a vámkezelések körül az államkincstárt különböző manipulációk révén érzékenyen megkárosítják. A rendőrség figyelmét felhívták arra, hogy az utóbbi időben rendkívüli módon elszaporodott kisebb-nagyobb vámkezelő- és szállítócégek, kidolgozott haditerv alapján folytatják állandóan az államkincstár megkárosítását. A névtelen főljelentések alapján megindították a nyomozást és megállapították, hogy nagymennyiségű vámolatlan textiláru érkezik az országba. Rendszerint ugyanis a cégek külföldi vásárlásait lebonnyolítását átadják a különböző szállítóknak, hogy váltsák ki az árut, szerezzék meg a behozatali engedélyeket és a rendes vámilleték levonása után vegyék át a szállítmányokat. A nyomozás során kiderült, hogy nagyon sok esetben sem a behozatali engedélyeket nem szerezték meg a szállítók, sem pedig a vámot nem rótták le.

Különösen sok textiláru kerül így a kereskedőkhöz *Felberg* Géza szállító útján. A fölmerült bizonyítékok alapján Felberget előállították a rendőrségre és megállapították róla, hogy egészen különleges összeköttetések és panamak révén behozatali engedély és elvámolás nélkül hozza be a szállítmányokat. *Felberg* összeköttetésben állott *Csipak* József vámszaki tisztel, akinek segítségével kijátszotta a hivatalos ellenőrzést. *Csipak*, akit szintén előállították, eleinte tagadott, de később beismerte, hogy résztvevett a visszaélésekben, amelyek után magas jutalmat kapott. Megállapították azt is, hogy *Csipak* más szállító cégekkel is hasonló módon összeköttetésben volt. Így *Frank* Hugó újpesti céggel és *Klein* Gyula, a „Prága” nemzetközi szállítótársaság budapesti megbízottja is *Csipak* segítségével nagymennyiségű textilárut csempészett be. A rendőrség *Csipakon* és *Felbergen* kívül *Frank* Hugót, *Ugró* Juardót és *Klein* Gyulát megvesztegetés és vámcsalás miatt letartóztatta.

A rendőrség megkezdte a kereskedők listájának összeállítását, akik így módon árut kaptak. Eddig is több cégnél nagymennyiségű ilyen vámolatlan árut foglaltak le. A lefoglalt áruk értéke

eddig meghaladja a százmillió koronát. A kereskedők kihallgatásuk során azzal védkeztek, hogy ők jóhiszeműen adták a megbízást a szállítócégeknek és nem tudtak

Magyar vagyon nem foglalható le

(Törvény, amely békeszerződésen alapszik.)

Az *Aradi Közlöny* ismerette elsőként az idegen vagyonok lefoglalásáról és likvidálásáról szóló törvényt, amely az érdekeltek körében érthető izgalmat keltett. Az első közlemény kiegészítésül leközöltük egy kiváló aradi jogász magyarázatait, amelyekből kitűnik, hogy a törvény nem vonatkozik erdélyi és bánági magyar nemzetiségű román állampolgárokra és magyarországi állampolgárokra. Ebben a nagyfontosságú kérdésben dr. *Láday* István jogtudós most megnyugtató nyilatkozatot tett egy *clujai* (kolozsvári) lapban, amelyet az ügy nagy fontosságára való tekintettel közlünk. A kiváló jogtudós ezeket mondja:

— Csakis azokat a vagyonokat lehet zár alá venni és az állam javára felszámolni, amelyeket a békeszerződés nem mentesít eme rendszabályok alól. Figyelemmel arra, hogy a magyar békeszerződés 250. cikké és az osztrák békeszerződés 267. cikké kifejezetten kimondja, hogy a magyar és osztrák állampolgároknak azokat a javait, jogait és érdekeit, amelyek a volt osztrák-magyar monarchia területén vannak, nem lehet zár alá venni és felszámolni, nyilvánvaló, hogy a volt magyar területeken és Bukovinában lévő ingó és ingatlan javak, ideértve a követeléseket is, csak akkor vehetők zár alá és csak akkor számolhatók fel, ha német, bolgár, vagy török alattvalók tulajdonai. Ezt egyébiránt egy 1921. évi aug. 7-én kelt igazságügyminiszteri rendelet és egy 1923. július 6-án, tehát már az új törvény kihirdetése után kelt belügyminiszteri döntés világosan ki is mondja.

— Ezek szerint semmiféle olyan vagyont, vagyontárgyat, vagy követelést, amely akár erdélyi, vagy bánági lakos, akár a mai Magyarország valamely honosának tulajdona, az állam nem vehet zár alá és ezzel nem rendelkezik. Ez kiterjed azoknak a társaságoknak vagyontárgyaira vagy követeléseire is, melyekben magyar, vagy osztrák honosok, vagy éppen román állampolgárok (erdélyiek, bánágiak) vannak érdekelve. Természetes, hogy ez a mentesség nem áll fenn akkor, ha román osztrák, vagy magyar állampolgár a kérdéses vagyont német, bolgár, vagy török állampolgártól szerezte meg. Ha ugyanis a szerzés már olyan időben történt, amikor az illető vagyon a zár alá vételnek alá volt vetve, a tulajdonos csere következtében már nem men-

tesülhetett. E részben a törvény 1920. szeptember 4-ét állítja fel döntő napul, oly értelemben, hogyha 1920. szeptember 4-én valamely vagyon még német, bolgár, vagy török állampolgáré volt és csak e nap után jutott magyar, román, vagy osztrák honos tulajdonába, zár alá vehető és felszámolható. Még akkor is felszámolható, ha angol, francia, vagy olasz kézbe került, mert különben az állam jogait kilehetné játszani.

Az utolsó levél.
(Dr. Gáspár Ferenc öngyilkossága.)

Budapesti távirati jelentés alapján megírtuk, hogy dr. Gáspár Ferenc orvos, a neves utazó és földrajzi író öngyilkos lett. Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítója az alábbi érdekes részleteket jelenti dr. Gáspár öngyilkosságáról:

Déli 12 órakor a népjóléti miniszterium épületében revolverdörrenés verte fel a csendes hivatali folyosókat. Izgatottan rohantak ki a hivatal szobáiból a miniszterium alkalmazottai, amikor egy hivatali kisasszony kétségbeesetten szaladt végig az épület második emeleti folyosóján:

— Orvost, mentőket, — kiáltotta. Gáspár tanácsos ur öngyilkos lett. Föbelötte magát.

Megdöbbenve siettek a tisztviselők dr. Gáspár miniszteri tanácsos, a híres világotutazó szobája felé, ahol átlótt fejjel, vérében fekve látták a szerencsétlen, 62 esztendő embert. Még lélegzett, a mikor tisztviselőtársai odafutottak, de néhány pillanat múlva utolsót hörgött, megmerevedett és mielőtt még a mentők megérkezhettek volna, — meghalt. Dr. Gáspár öngyilkosságát különféle kommentárokkal kísérték a népjóléti miniszterium épületében, de tulajdonképpen a tragédia igazi okáról senki komolyabban nem tudott. — Az asztalon négy levelet találtak. Három levél három fiának volt címezve, a negyedik pedig a rendőrségnek szült.

Néhány perccel később értesítették a rendőrséget, a szerencsétlen ember fiait, de sem a rendőrséghez intézett, sem a családja-hoz írott leveleiben tulajdonképpen bővebb magyarázatát nem adta az öngyilkosság igazi okának. A rendőrséghez írott levele a következőképpen szült:

„Az államrendőrség tekintetes Főkapitányságának! Alulírott saját kezemmel vetek véget éle-

temnek, önként a magam jószánatából, ezért senkit ne vádoljanak halálommal. Tisztelettel

Dr. Gáspár Ferenc.

U. I. Nagyon kérem, ha lehet kerüljék el a boncolást és csendes temetést rendeztessenek nekem.

Az utolsó sorok már nagyon kuszáak, izgatott, ideges betűkkel voltak papírra vetve, látszott, hogy utolsó pillanataiban írhatta a szerencsétlen ember. A gyermekének írott levelei még nyugodtabb írásra vallottak és bennük fiától azért kért bocsánatot, hogy halála előtt nem csókolhatta meg őket külön-külön. Ugy látszik, hogy a mikor a levelekkel végzett, befűlt karosszékebe, elővette szolgálati revolverét, amelyet annak idején mint sorhajóorvos használt és a régi kedves emlékekkel, amely annyit utján elkísérte, oltotta ki az életét a hivatali szoba karosszékeiben.

Házépítés három nap alatt.
(*Aradi nagykereskedő és építész fogadása.*)

Köo János aradi textilnagykereskedő a Bul. Regina Marian (József főherceg-úton) házat vásárolt, ahová augusztus elsejével áthelyezi üzletét. A nagykereskedés az épület udvarába kerül, a hol már fel is épült az üzlethelyiség. Ez az építkezés érdekes körülmények között jött létre. Köo János szombaton az építkezésről tárgyalt *Eberlein* Ferenc aradi építész-vállalkozóval, aki elkészítette a költségvetést. A nagykereskedő azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretné, ha az üzlethelyiség szerda estig elkészülne. *Eberlein* rövid gondolkodás után a következőket jelentette ki:

— Fogadjunk huszezer leiben, hogy szerda estig kész az épület. Ön a huszezer leit azonnal lefizeti, mert ebből akarom a munkások munkatöbbletét fizetni. Ha az épület akkorára nem lesz kész, ne fizessen többet, kötelezem magam, hogy díjtalanul építem fel.

A fogadás azzal a változással jött létre, hogy Köo János tízezer leit készpénzt, 150 liter bort és egy öltözet ruhát adott a vállalkozónak. Hétfőn reggel *Eberlein* Ferenc harminc munkással beállított Köo János házába és nyomban hozzá fogott a munkához. Egy 11 méter hosszú és 6 méter széles új épületet kellett építeni, ezenkívül egy 14 méter hosszú és 6 méter széles régi épületet kellett átalakítani. A munkások reggel hat órától negyedórai ebédidő kivételével este 8 óráig dolgoztak hétfőn és kedden, szerdán este hat órákon pedig teljesen készen tétő alatt állt az épület, amelybe a nagykereskedő nemsokára átköltözteti üzletét. Iparos körökben most sokat beszélnek erről az amerikai gyorsasággal elkészült építkezésről.

Hogy áll a leu?

Július 19-én fizettek 100 lefért:

Aradon:

- 2.94 svájci frankot,
- 8.81 francia frankot,
- 17.33 szokolt,
- 4.300 külföldi magyar koronát,
- 5.500 tényleges magyar koronát,
- 7.300 belső magyar koronát,
- 89.000 német márkát,
- 36.000 osztrák koronát.

Párisban 9.— frankot
 Budapesten 4650—5050 koronát
 Bécsben 37.400 osztrák koronát
 Newyorkban 0.52.— centet
 Londonban 1 font 875 lei.

Kisajátított városi földek.

(Mi lesz, ha a városnak szüksége lesz új területekre?)

Az aradi agrárbizottság ma délelőtt határozta meg az állam által kisajátított városi földek holdankénti árát. Az agrártörvény értelmében a kisajátított földeket négy osztályba sorozzák. A ma délelőtti ülésen dr. Széll Lajos járásbíró elnökölt, a város részéről Popa Constantiu városi gazdasági tanácsos jelent meg. A városnak a kisajátított 2900 holdnyi területért sikerült megkapni a törvény által előírt legmagasabb árakat. A 422 hold első osztályú földért holdanként 3400 leit, 2000 hold másodosztályú földért 2800 leit, 353 hold harmadosztályú földért 2400 leit és 40 hold hevetetlen földért holdanként 1250 leit kap a város.

Érdekes, hogy a belügyminiszternek a városok terjeszkedése és rendezése érdekében hozott egyik rendelete kimondja, hogy a város körül öt kilométeres zónát igényelhet a város vezetősége, a mely területet terjeszkedésre használhat fel. Irtunk arról, hogy az Astra-gyárak nagyszabású és rövidesen végrehajtandó tervvel fog lalkozni, amely szerint 90 tisztviselő- és munkásházat szándékoznak építeni. A városi tanács szintén elkészült a köztisztviselők telepének tárgyalásával. A tervek már teljesen készen vannak, az összes köztisztviselők bejelentették igényüket és a város minden tisztviselőnek már ki is utalta a házhelyet. Ugy az Astra-gyár tisztviselő- és munkás városnegyede, mint a város által meghatározott telkek, amelyek a köztisztviselők fognak házaikat építeni, az öt kilométeres zónán belül vannak és ezeknek a területeknek egy részét a város kisajátította. A város vezetőségének a közeljövőben ezen a telkeken kívül még nagyobb területre lesz szüksége. Egy kormányrendelet, ugyan kimondja, hogy 1925-ig bezárólag minden olyan vállalat, amelynek öt milliónál nagyobb az alapitője, köteles tisztviselői részére házaikat építeni. A város már meg is tette a szükséges intézkedéseket és felhívta az érdekelteket, hogy sürgősen jelentessék be igényüket azokra a telkekre, amelyekre a tisztviselők részére házat építenek. Több, mint harminc ilyen vállalat van Aradon és valószínű, hogy az igényelt telkek egy része szintén bele fog esni a kisajátított öt kilométeres zónába. A város abban a kellemtelen helyzetben lesz, hogy az

államtól kénytelen visszavásárolni a kisajátított telkeket és most csak az a kérdés, hogy az állam

hajlandó-e ugyanazokért az árakért visszaadni, mint amilyenekért elvette.

Bratianu pénzügyminiszter hazaérkezett

— Kihallgatás a királynál. — Meg van elégedve az elért eredményekkel. —

Bucurestből fávíratózzák: Bratianu Vintila pénzügyminiszter tegnap este hazaérkezett. Ma délelőtt az uralkodónál kihallgatáson jelent meg, amely másfél óráig tartott. Délután a minisztertanács összeült, amelyen a pénzügyminiszter részletesen beszámolt külföldi tapasztalatairól és utjának eredményeiről. Ma éjjel kommunikét adnak ki, amely a pénzügyminiszter utjának eredményeit ismerteti.

Bratianu Vintila pénzügyminisztert tegnap este, amikor megérkezett, a pályaudvaron több újságíró felkereste szalonkocsijában és intervjut kértek tőle külföldi utjára vonatkozólag. A pénzügyminiszter mindenek előtt elítélte a lapoknak ellene irányuló támadásait, mert ezzel csak az ország presztizsének ártottak. Kijelentette, hogy első és legfontosabb megoldandó problé-

ma a jóvátétel kérdése és reméli, hogy Románia érdekei ebben az ügyben is teljes kielégítést fognak nyerni. Felvilágosította a külföldi közvéleményt irányító politikusokat és közgazdászokat arról is, hogy az ország politikailag és gazdaságilag a teljes konszolidáció felé közeledik. Ismertette az illetékesek előtt, hogy az ország rendes költségvetéssel dolgozik és Romániának minden igyekezete arra irányul, hogy a külföldön levő adósságait csökkentse.

Móricz Zsigmond öccsét agyonlőtték Amerikában.

(Tragédia egy séta alkalmával.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Móricz Zsigmondot, a magyar irodalom kitünőségét családi gyász érte. A jeles írónak tizenöt esztendő óta Északamerikában élő fivérét séta közben véletlenül eltalálta egy revolvergolyó és a magyar farmer néhány napi szenvedés után meghalt. A szerencsétlenség híre most érkezett meg Budapestre. Az értesítés emondja, hogyan történt a tragikus véletlen.

Móricz Dezső, már körülbelül tizenöt esztendő óta élt Északamerikában, déli Florida államban. — Móricz Dezső akkor került ki, a mielőtt még könnyen lehetett földhöz jutni Floridában, amelynek telepítése csak nemrég fejeződött be. A kalandos természetű fiatalember földszerzésre adta magát és a buján termő, tropikus floridai földből csakhamar megszerzett magának több száz hektáryit. — Nagy szorgalommal látott ezután a gazdálkodáshoz. Földjeit kizárólag gabona- és narancstermesztésre rendezte be és ő volt az első, akinek ott modern rendszerű narancsligetei voltak. Csakhamar egyike lett Florida leggazdagabb földbirtokosainak. Birtoka körülbelül tízezer holdat tesz ki és ebből négyszáz hold a narancserdő. Az egész birtok értéke néhány millió dollárra tehető.

A fiatal ültetvényes néhány nappal ezelőtt belátogatott Florida városába. Kocsijáról leszállva, bevásárlásokat eszközölt. Egyszer

csak arra lett figyelmes, hogy az utca tulsó járdáján néhány munkás hangos szóváltásba kezd. A veszekedők csakhamar elővettek revolvereiket és lövöldözni kezdtek.

Móricz Dezső védett helyre akart húzódni a golyózápor elől, ebben a pillanatban azonban golyó találta. A lövés a hasán találta el és a hátán jött ki. Móricz eszméletlenül esett össze. A közelben várakozó kocsisa gyorsan felvette a kocsira és a kórházba szállította, ahol nyomban megoperálták. A környék leggazdagabb birtokosát a leg gondosabb figyelemmel ápolták, de minden hiábavaló volt: Móricz Dezső két napi szenvedés után belehalt sebébe. Holttestét a floridai temetőben helyezték örök nyugalomra.

Nem kapnak fizetésemelést a városi közüzemek tisztviselői

(Hítkézett a döntőbíró.)

A városi közüzemek tisztviselői néhány héttel ezelőtt mozgalmat indítottak és drágasági pótlékok hetvenöt százalékos felemelését kérték a város vezetőségétől. A tisztviselők és a város között a béremelés kérdésében megegyezés nem jött létre és mindkét fél abban állapodott meg, hogy a döntőbíróra bizza a döntést. Horváth János táblabíró ma tárgyalta az ügyet. A város képviselőiben dr. Angel István polgármester és Zádor Imre gépüzemigazgató jelentek meg a tárgyaláson, ahol kijelentették, hogy a város bár jogosnak találja a béremelés kérését, de azt nem áll módjában teljesíteni, mert a belügyminiszter a város költségvetéséből törölte az esetleges kiadások című tételt. A tisztviselők arra hivatkoztak, hogy a város a munkások fi-

zetését ennek dacára emelte és így továbbra is megmaradnak követelésük mellett. A közuti vasut tisztviselőinek évi fizetése 29—49.000 lei, a vízművek tisztviselői 45—25 és 12.000 lei fizetést kapnak évenként, a gázgyár pedig 48 25.000 leit fizet évenként a tisztviselőknek. A döntőbíró elutasította a tisztviselők béremelési kérését és helyt adott a város képviselői indokainak.

HIREK.

Igazoltató áldetektív.

(Széllhámos vagy elmezavart?)

Az aradi államrendőrség letartóztatott egy fiatalembert, aki igazolásra szólította fel a járó-kelőket. A fiatalember magánlakásokba is bement azzal, hogy a dévai sziguranca megbízottja és rendkívül fontos ügyben folytat nyomozást. A rendőrségnek az volt a gyanúja, hogy egy veszedelmes széllhámosmal van dolga, aki detektívnek adja ki magát és végig akarja zsarolni a várost. Kiderült, hogy az áldetektív egy Baracsi Emil nevű dévai ember, aki senkit meg nem károsított. A rendőrségben is váltig hangoztatta, hogy dévai detektív és olyan fontos nyomozással van megbízva, hogy arról nem nyújthat felvilágosítást. A rendőrség telefonon érdeklődött Déván, ahol azt a választ adták, hogy ott Baracsi nevű detektív viselkedéséből valószínűnek látszik, hogy nem épelméjű. A rendőrség a letartóztatott embert megvizsgáltatja a fiatóság orvosokkal.

— A szerb királyné állapota. Belgrádból jelentik: A hivatalos sajtóiroda jelentése szerint három professzor megvizsgálta Mária szerb királynét, aki áldott állapotának hetedik hónapjába lépett. Az orvosi vizsgálat kielégítőnek találta a királynő állapotát.

— Francia publicista Romániában. Bucurestiből jelentik: Robert de Juvenel francia szenátor a „Le Matin” szerkesztője tegnap ideérkezett. Duca külügyminiszter az illusztris vendég tiszteletére dejeuner adott, Bratianu Vintila pénzügyminiszter pedig floridai birtokára hívta meg a kiváló publicistát.

— Egyezmény Amerika és Törökország között. Lausaneból táviratozzák: Törökország és Amerika között kereskedelmi szerződés jött létre, amelyet július hó 24-én a békeszerződéssel egyidejűleg fognak aláírni.

— Hol működnek az adóbizottságok? Az aradi adókövető-bizottságok holnap pénteken a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. az Aurel Vlaicu (Pécskay)-uton, a II. a Szentleányfalvi-uton, a III. a Theodor Serb (Török Csábor) utcában a 29. számtól, azután a Buna Maracine (Holmarossor)-utcában, és a Tudor Vladimirescu (Dobó)-utcában, a IV. a Bulevardul Regele Ferdinand-on (József főherceg)-uton, az V. a Saguna (Varjassy Lajos)-utcában a legmagasabb számtól a páros oldalra visszafelé, a VI. az Eminescu (Deák Ferenc)-utcában, a VII. a Matei Corvin (Hunyadi)-utcában, a VIII. a Vacarestii (Marostáj)-utcában és a Sabinilor (Cseréj)-utcában, a IX. a Dorobantilor (Urban Iván)-utcában és ennek befejezése után a Capitanului (Kapa)-utcában.

— Haldoklik Miksa császár özvegye. Brüsszelből táviratozzák: Néhai Miksa mexikói császár özvegye, néhai Ferenc József császár és király sógornője belgiumi kastélyában haldoklik.

— Ma sem történt döntés a színházi koncessziók ügyében. Bucures-tiből jelentik: Tegnap kellett volna meghoznia Banu székfőnöki miniszternek a döntést a nyolc színházi koncesszió ügyében. A színész egyesület képviselői meg is jelentek Bucures-tiben a koncessziók át-vételére. Erre azonban nem került a sor, mert Banu miniszternek tegnapelőtt el kellett utaznia a fővárosból, ahonnan csak a mai nap folyamán tér vissza. A színész egyesület emberei megvárják a miniszter hazaérkezését és azonnal kihallgatáson jelennek meg nála. Minden valószínűség szerint a döntés ma történik meg. A döntésről ezideig még nem érkezett jelentés.

— Szanatórium lesz Aradon. Egy aradi pénzemberekből és orvosokból alakult konzorcium azzal a tervvel foglalkozik, hogy a legrövidebb időn belül létre hozza Aradon a tüdőbeteg-szanatóriumot. Ebben az irányban már fel-terjesztést küldtek a helygymnásztériumhoz. A sanatórium építéséhez a járványkórházat is fel akarják használni, azonban ezt a tervet értesülésünk szeri-nt a helygymnásztérium elutasítja, mert a járványkórházat rendeltetésének akarja meghagyni.

— Magyarországon nem állítják vissza az esküdtzseket. Budapestről jelentik: Az igazságügyminiszter nem hajlandó a szocialistáknak az indemnitásnál hangoztatott kíván-ságát teljesíteni, hogy az esküdt-bírókat visszaállítsa. Az újság-íróknak kijelentette, hogy Magyar-országon elhibázott intézmény az esküdtzsek, mert a magyar nem-csak tulteremtett, társadalmi tekintet-ben széttagolt és erkölcsös élet él. A bírói tekintély helyreállításá-ra tervezet van készülőben. Az igazságügyminiszter nézete az, hogy a bírák nem lehetnek politikai és társadalmi alakulatok tagjai.

— Erhardt szökése. Berlinből táviratozzák: A Berliner Tageblatt-nak, jelentik Lipsceből: A lipcei fogházban tartott helyszíni szemle és a kihallgatások során megállapítást nyert, hogy Erhardtnek a fogház tisztviselői között segítő társai voltak. A fogház felügyelő személyzetének több tagját letartóztatták. Ugyancsak ez a lap jelenti, hogy Hohenzollern hercegnőt rendőri őrzet alatt Lipscebe szállították és átadták az állami bíróságnak.

— A Simay-fürdő vizgyógyinté-zeze férfiak részére délután 6 és fél óráról 8-ig is nyitva van.

— Meghívó. Az aradi Iparos Sindica-tusok Szövetsége f. hó 22-én d. e. 10 órakor tartja meg 1923. évi általános taggyűlését, az adókvetések, a községi illetékek és taksák, valamint a spekulatív törvény ügyében. Érdeklődőket szívesen lát az Elnökség.

— Lasker győzelme. Prágából táviratozzák: A máhrisch-ostrai nemzetközi sakkversenyen 10 és fél ponttal Lasker győzött. A második Réthy lett kilenc és fél ponttal.

— A nyomdai munkaadóknak a nyomdai munkásokkal kötött kollektív szerződése e hó 31-én lejár és annak meghosszabbítására július hó 9-én egy közös tárgyaló bizottság ült össze, amelyen Aradról az aradi nyomdatulajdonosok megbízásából Reismann Samu nyomdatulajdonos vett részt. A nyomdai munkások a munkaadók elé terjesztett javaslatukban a 8 órai munkaidőnek és a munkateljesítménynek lényeges redukcióját s ugyanakkor horribilis munkabéremelést követeltek. A tárgyaló-bizottságnak főnök tagjai a munkások által előterjesztett javaslatokat még tárgyalási alapul sem fogadták el és ragaszkodtak ahhoz, hogy a munkások javaslatainak azon részét, amelyek a munkaidő és a munkateljesítmény csökkentésére vonatkoznak, teljes egészében vonják vissza. Továbbá, hogy a munkateljesítménynek folytonos redukálási lehetőségének egyszer és mindenkorra elejét vegyék s azt kívánják, hogy a munkásság a bérminimumnak fix megállapítása ellenében garantálja a munkateljesítménynek minimumát is. Ezt az alapvető elvet, amely egyszerre az ipar állandó békéjének sinequanon-ja is, a munkások visszautasították és csupán lényegtelen engedmények tételére voltak hajlandók. E visszautasítás foly-tán a tárgyalások megszakadtak és így az ügy törvényes rendelkezések értelmében a munkaügyi inspektorá-tushoz került.

— Megdrágnál a német vasút. Berlinből táviratozzák: A német vasúton augusztus elsejétől a mostani díjszá-bának a háromszorosára lép érvénybe.

— A magyar közalkalmazottak el-bocsátása. Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés pénzügyi bizottsága 1924. június végéig toltta ki a fölös-leges közalkalmazottak elbocsátá-sát hogy addig más pályákon helyezkedhessenek el.

— Nyilvános köszönet. Hálás kö-szönetet mondunk mindazoknak, kik a folyó hó 15-én megtartott s az aradi római katolikus gimnázium fel-szerelése javára rendezett Maros-parti ünnepélnék anyagát és erkölcsi sikerét támogatni és előmozdítani szívesek voltak. Fogadják elsősorban leghálásabb köszönetünket a jóbé-kony egyesületek elnökei, kik a ren-dezés nagy munkáját vállalták, úgy-mint Lacza Endréné, Báró Neuman Alfrédné, Vásárhelyi Janka, özv. Vojtek Kálmánné, Stauber Józsefné, dr. Szalay Károlyné és Probst Er-zsébet urnők és az 6 lelkes hölgy-gárdájuk, akikkel egyetemben oly fáradhatatlan buzgalommal dolgoztak és önzetlen munkálkodásukkal oly szép eredményt értek el. Fogadják végül leghálásabb köszönetünket mindazok, akik áldozatkészségükkel, pénz- és természetbeni adományai-kkal, támogatással és pártfogásuk-kal hozzájárultak és lehetővé tették, hogy a római katolikus gimnázium felszerelése mentül teljesebb legyen és fontos célját, a gyermekek oktatá-sát annál tökéletesebben tölthesse be. A római katolikus hitközség ne-vében dr. Lakatos Ottó.

— Ismeretlen holttest a Marosban. Nadlac (Nagyalak) határában egy oszlás-nak indult férfi hullát vetett ki a Maros a partra, melyről jelentés érkezett az aradi királyi ügyészségnek. Az ügyész-ség megindította a vizsgálatot.

— Elítélt betörő. Az aradi büntető törvényszék Nedescu Gligor notórius betörőt ma másfél évi börtönbüntetésre ítélte.

— Diana sósborszesz mindenki-nek nélkülözhetetlen

Mericskay Sándor hétmillió-s hagyatéka

(Kik öröklik az elhunyt moztulajdonos vagyont?)

Mericskay Sándor aradi mozi-tulajdonos és szőlőbirtokos teme-tése tegnapelőtt ment végbe a ro-konok és ismerősök nagy részvéte mellett. A hirtelen elhunyt szőlő-birtokosnak, mint ismeretes, a teme-tése napján lett volna az eskü-vője egy aradi fiatal leánnyal. A sors azonban esküvő helyett teme-tést írt elő és a menyasszony az esküvője napján a vőlegényét a temetőbe kísérte. Mericskay Sán-dor nem hagyott végrendeletet maga után. Közelebbi hozzátartozói nincsenek és így nagy vagyont-rakományt öröklök. Értesülésünk szerint a több mint hétmillió ér-tékű készpénz- és ingatlan va-gyont négy részre osztják, amely-ből az ezelőtt vagyontalan örök-

— Rekviem a volt radnai gvar-diánért. Radnáról jelentik: Tegnap gyászistentiszteletet tartottak a radnai klostromban Priester Ágoston volt radnai gvardián lelki üd-véért, aki néhány nappal ezelőtt hiuny el Egerben. A püspöksüve-ges misét Magyary Pál apátur és Kanonok tartotta fényes papi se-gédlettel, aki megkapván ecsetelte a halott elvülhetetlen érdemeit.

— Halálozás. Reiner Arnold, 43 éves korában meghalt. Temetése f. hó 20-án, pénteken d. u. 4 és fél óra-kor lesz a Bulév. Reg. Maria (An-drassy-tér) 24-25. sz. házból.

— A szovjet-köztársaságok szö-vevénye. Moszkvából jelentik: A szovjetköztársaságok központi végrehajtó bizottsága a világ né-peinek tudomására hozza, hogy a szovjetköztársaságok szövetsége megalakult, amelyből vagy amely-be lépni vagy belépni bármikor lehet.

— Elkészült utlevelek. Az aradi ál-lamrendőrség utlevélosztályán a követ-kezők vehetik át utleveleiket: Mareschi Juszti, dr. Orffy Gyula, Madin Pál, Zimmermann István, Pichter Sándor, Kardos Pál, Moskovitz Janka, Denk Józsefné, Oltványi Ilonka, Földes Soma és neje, Paladiás János, Juhász Attila, Fényes Lajos, Nádor Margit, Surányi Róza, Halmos Gyula, Antalffy Istvánné, Koszta Imréné, Méray László, Sztojka Anna, Bernát Szeréna, Fekete Jakab, Zettel Fülöp, Sztojka Józsefné és Ar-deleán Anna.

— Megakadályozott katolikus nagygyűlés. Kölnből táviratozzák: A hatvanharmadik német katolikus nagygyűlésnek augusztusban kel-lett volna összeülnie, azonban a német külügyminisztérium értesi-tést küldött szét, amely szerint a szövetségesek rajnai bizottsága megtiltotta a gyűlés megtartását, amit a kölni előkészítő bizottság azért is fájlat, mert ugyanitt és ugyanakkor a kommunisták gyüle-seiket szabadon megtarthatják.

— Sikasztás öntudatlan állapotban című tegnapi hírnkbe tévedés folytán az került bele, hogy Háber Géza a Schenker-cég kárára követett el sik-kasztást, holott a Seidner-cézet károsi-totta meg.

sők kétmillió leinél többet kapnak fejenként.

A hatalmas hagyatéki vagyon leltározása már megtörtént és most szétosztásra kerülnek Mericskay hátrahagyott milliói. Négy testvé-re volt az elhunyt milliomosnak. Egyik fivére Budapesten halt meg, a vagyon negyedrésze tehát gyer-mekeit illeti. Aradon él két nővé-re, egy fivére pedig Párisban, akik mind szegény emberek. Valószínű, hogy végrendelet hiányában ne-velt gyermekei szintén igényt tar-tanak örökrésze és a vagyon szétosztása előtt pörrel támadják meg a hagyatékot. Lehetséges azonban, hogy nem fog pörre ke-rülni a sor és a rokonok meg-egyezést létesítenek.

— Osztrák gyermekek bejelentése. Az üdülés céljából itt levő osztrák gyermekeket a gyámszülőknek be kell jelenteni és pedig Aradon az il-letékes rendőrkerületi kapitányság-nál és a falvakban a község háza-n. A bejelentés a gyermekeknél levő fej-cédula alapján történik.

— Felhívás az Amerikába utaz-zókhöz! Vannak még hiszékeny emberek, akik közönséges és nagy címekkel felruházott szélhámosok nak bedőlve ezekkel károsodnak és azt hiszik, hogy még ebben az évben eluthatnak Amerikába. Ezek az ügynökök egy utlevél megszerzéséért és az európai vi-zumokért gyakran 5000 leit fogad-nak el és azt is megígérik áldozat-jaiknak, hogy 15 ezer leiert meg-szerzik az erre az évre szóló ame-rikai vízumot. Ez szemenszedett valótlanosság, mert az amerikai kon-zulátus nem tesz különbséget. Ki-zárólag a hajótársaságok hivatal-os képviselői terjesztik elő vízumozás végett az utleveleket: Ezek a szélhámosok be sem je-gyezhetik iradjukát és arra tö-rekednek, hogy 10-20 áldozatot felraizsoljanak és azután a tőlük kicsalt tetemes összegekkel a kö-zeli országhatáron át megszök-nek. Ismétellen figyelmeztetjük az Amerikába utazni szándékozókat, hogy ne engedjék félrevezetni ma-gukat, mert alaposan ráfizetnek tudatlanságukra és hiszékenysé-gükre. Ez alkalommal arra is fig-yelmeztetünk, hogy mindegy, ha valaki Európában fizeti ki a hajó-jegvet vagy pedig Amerikában vásárolja, mert a vízum ettől tel-jesen független. A benyújtási ha-táridő ez év május 28-án jár le. Azóta az amerikai konzulátus sen kítől sem fogadja el vízumozás végett utlevelet, még ha kivételes utasokról is van szó. Kiváló tisz-telettel: A Hamburg—Amerika vonal és az United American Li-nes Inc. együttes szolgálata, La-zarovitz-ügynökség, Timisoara (Temesvár) Str. Merczy 2., Bucu-resti, Calea Grivitei 183.

— Árlejtési hirdetés. Az aradi államépítészeti hivatalban július 23-án délelőtt 11 órakor ár-lejtés lesz a Micalaca-Halmagy vó-nalon levő órház javítási munkála-taira. Az árlejtés feltételei meg-tudhatók az államépítészeti hiva-talnál.

= A kereskedelem szabályozása a német megszállott területeken. A kereskedelmi és Iparkamara közli: A megszállott német területen a kereskedelem szabályozására vonatkozó legújabb rendelkezéseket a Kereskedelmiügyi minisztertől ma kapta meg a Kamara. Azon romániai kereskedők, vagy iparosok, akik üzleti összeköttetésben állanak a megszállott német területek kereskedőivel, a kereskedelmi összeköttetésre vonatkozó felvilágosításokat a Kamarában kaphatják meg a hivatalos órák alatt.

— Elhunyt író. 'Amsterdamból jelentik: Couperus Lajos, a híres holland író tegnap hatvanegy éves korában vérmérgezés következtében hirtelen meghalt. Couperus a jelenkor hollandi íróinak egyik legjelesebbje. Regényei színesek és fantasztikusak. Egyik legjelesebb munkája a „Heliogabalus“, amely az ókorban játszódik le, magyar fordításban is megjelent.

— Mit találtak Sztambuljiszky lakásán? Szófiából táviratozzák: Sztambuljiszky volt miniszterelnök hagyatékát vizsgáló bizottság a néhai parasztdiktátor lakásán a következőket találta: 1.941.200 svájci frankot, 187.050 fr. frankot, 6620 angol fontot, 20 dollárt, 2.002.067 arany, 12.660 papír lejt, 98.000 osztrák, 909 magyar koronát és számos szokol és lengyel márkát. Murajevnek, Sztambuljiszky volt hadügyminiszterének lakásán egymillió svájci frankot találtak.

— Agyongazolta a szekér. A csermői csendőrség ma jelentette az aradi királyi ügyészségnek, hogy Mladin György ottani gazdálkodó ittasi állapotban leestett kocsijáról. Keresztül ment rajta a szekere és a szenvedett sérülésekbe belehalt. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Három év apagyilkosságért. Luca György brádi parasztleány a múlt évben apját felesével agyonütötte. Az öreg Luca Traján civakodó ember volt, aki fiát állandóan verte, feleségét pedig hat évvel ezelőtt megölte. Másfél évi fogházbüntetés sem tudta az öreg Luca Trajánt megjavítani, állandóan a korcsmába járt, a fiától elvette a keresetét és még ráadásul ütlegelte is. Az elmúlt év januárjában egy éjszaka ismét ittasan jött haza a korcsmából és megparancsolta fiának, hogy rakjon tüzet. Mivel a fiu nem teljesítette parancsát, felkapott egy nagy követ és Luca Györgyhöz akarta vágni, a fia azonban megelőzte és egy baltával agyonütötte apját. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembevételével 3 évi házi őrizetre ítélte a vádlottat, aki az ítélet ellen fellebbezést jelentett be és egyben kérte ideiglenes szabadlábrahelyezését, amit a törvényszék el is rendelt.

— Rendőri hírek. Stoll Albert feljelentést tett az aradi államrendőrségen, hogy raktárából nagymennyiségű ponyvát és zsákokat loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást. — Zekits Páltól hatszáz lejt készpénzt loptak. A rendőrség nyomoz.

*Hamar! Labetit Babylonozni.
Minden cipő tudja!*

A gyilkos kapitány lovagiassága.

Jelenkezett Revertera gróf. :: Újabb részletek a bécsi drámáról

Bécsből táviratozzák: A feltűnést keltő keltős szerelmi dráma ügyében már megvan a tiszta kép. Eleinte Revertera grófné és Downtiel Kapitány kettős öngyilkosságáról beszéltek. Tegnap azután olyan hír terjedt el, hogy *mindketőjüket egy harmadik gyilkolta meg* éppen akkor, amikor bizalmasan beszélgettek. E híresztelés az eddigi rendőri nyomozás adatai alapján teljesen valótlan. A rendőri nyomozás most már teljes részletességgel megállapította a dráma lefolyását. Revertera asszony ama revolverlövés után, amely valószínűleg hátulról érte, menekülni akart, talán nem is tudta, hogy milyen súlyos a sérülése és a szomszédos szobába szaladt. A Kapitány revolverrel a kezében utánarohant és miután utólérte, egy golyót a saját szívébe röpfített. Valószínű, hogy a súlyosan sebesült és már haldokló grófnét az ajtóküszöbön érte utól, mert itt találták a legtöbb vérfoltot. Egy másik verzió szerint a kapitány a hálószobában ölte meg a grófnét, akinek holttestét azután a dolgozószobájába vitte, ahol öngyilkos lett. Ha ez a verzió fennáll, még mindig tisztázatlan az, mi indította a kapitányt arra, hogy a grófné holttestét az egyik szobából a másikba hurcolja? Alapos a feltevés, hogy Downtiel azért vitte a holttestet a hálószobából a dolgozószobába, hogy *elterelje a grófnéról azt a kompromittáló gyanút, hogy a hálószobában közöttük bizalmas jelenet játszódott le.* Az államügyészség kijelentette, hogy a további hivatalos vizsgálatra nincs szükség, mert a tényállás teljesen tisztázva van.

A meggyilkolt grófné férje, Revertera Ferenc gróf tegnap reggel visszaérkezett Bécsbe és legelőször lakására ment, amelyet nem-sokára elhagyott. A gróf igen izgatott volt és gyakran zokogásban tört ki. A legnagyobb határozottsággal állította, hogy *teljesen kizárt a kettős öngyilkosság esete, mert a kapitány és a grófné között nem volt szerelmi viszony, hanem csupán ideális barátság.* A grófné a legutóbbi időben főként férje miatt, aki a kapitánnyal ellenséges viszonyban élt, elhatározta, hogy a kapitánnyal megszakit minden érintkezést. Lehetséges, hogy a kapitány szenvedélyesen szerette az asszonyt. Ezt látszik igazolni az a tény, hogy *megfenyegette az asszonyt, amikor ez, kijelentette előtte, hogy megszakitja vele az érintkezést.* Állítólag ismételtlen azal fenyegetőzött, hogy *meg fogja ölni a házaspárnak Salzburgban élő legfiatalabb fiát.* Ez a fenyegetés hatott és Revertera gróf nem is jelentette fel a kapitányt, mert félt a botránytól. A gróf a felesé-

ge kérésére utazott Salzburgba, hogy fiát a kapitány fenyegetései elől biztonságba helyezze. A házaspár ugyanis attól tartott, hogy a kapitány megszokteti a gyermeket és ily módon kényszeríti a grófnét arra, hogy meghallgassa. A szorencsétlenségéről Revertera gróf Salzburgban értesült és azonnal visszatért Bécsbe.

Kereskedők sztrájkja.

(Üzletzárás a spekulatörvény miatt.)

Constanzából táviratozzák: A spekulatörvény életbeléptetése óta több előkelő kereskedőt mulasztások miatt a spekulatörvény alapján horribilis pénzbüntetésekkel sújtottak. E miatt a kereskedők között nagy izgalom uralkodott. Tegnap nagygyűlést tartottak és elhatározták, hogy a spekulatörvény elleni tiltakozásuk kifejezésére a mai napon nem nyitják ki üzleteiket. Tényleg ma valamennyi kereskedő bezárva tartotta üzletét. Egy három tagú deputáció Bucuresztibe utazott, hogy a kereskedők tiltakozó memorandumát átadja a kereskedelmi miniszternek. (Rador.)

Közgazdaság.

Hossz a budapesti tőzsdén.

(Pánik a magyar korona esése miatt.)

A magyar korona tegnapi zürichi esése után a mai budapesti tőzsdén nagy hossz volt. Az összes értékek árai jelentékenyen emelkedtek. A magyar Devizaközpont valamennyi valutát magasabb értékkel jegyezte. A korona a zürichi nyitásban és zárlatban megtartotta tegnapi 0.06-os árfolyamát. A leut Zürichben tegnap 2.95-el, a budapesti Devizaközpont 46.50—50.50-es áron jegyezte. Párisban pedig 9 francia frankot fizettek száz leiert. A dollár Zürichben hanyatló irányzatában 571.50-re esett, a budapesti hivatalos kurzusa 9.020—9.320 magyar korona volt, a magánforgalomban azonban tizezer koronánál is többet fizettek a dollárért. A bucuressti tőzsdén a pénznemek értékében jelentékeny változás nem történt.

Aradi valutaárak. (Július 19.) Francia frank 11.50, svájci frank 35, dollár 204, dinár 2.10, szokol 5.85, márká 0.0018, lira 850, angol font 900, magyar korona 0.01.80, osztrák korona 0.0030. **Külföldiek:** Budapest belföldi 73, külföldi 43, Bécs 360, Berlin 8.90, Prága 5.90, Zürich 33.95, Milano 8.55, London 902, Páris 11.35, Newyork 199, Belgrád 2.25.

Bucuressti tőzsdezárlet. (Július 19.) **Külföldiek:** Páris 11.35, Berlin 0.008.85, London 893, Newyork 197, Milano 8.40, Zürich 34, Bécs

0.0028.35, Prága 5.85, Budapest 0.02.40. **Valuták:** Napoleon 730, márká 0.00.12, léva 1.80, török lira 1.25, angol font 890, francia frank 1175, svájci frank 35, lira 840, drachma 5, dinár 2.20, dollár 203, lengyel márká 18, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.01.60, szokol 5.80.

Zürichi nyitás. (Július 19.) Berlin 0.0020, Newyork 572.75, London 2629, Páris 33.6250, Milano 24.75, Prága 17.15, Budapest 0.06, Belgrád 6.10, Bucuressti 2.95, Varsó 0.0045, Bécs 0.008075.

Zürichi zárlet. (Július 19.) Berlin 0.0019, Amsterdam 224.50, Newyork 571.50, London 2625, Páris 33.70, Milano 24.65, Prága 17.12.50, Budapest 0.06, Belgrád 6.10, Bucuressti 2.95, Varsó 0.0045, Bécs 0.008075.

Budapesti Devizaközpont jegyzései (Július 19.) Napoleon 29600, Amsterdam 3525—3645, Belgrád 96—100, Berlin 0.4—4.80, márká 0.4.55—5.30, Bucuressti 46—50, lei 46.50—50.50, London 41275—42475, angol font 41295—42495, Milano 389—409, Newyork 8.990—9.290, dollár 9020—9320, Páris 528-548, francia frank 533—553, Prága 269—281, Varsó 0.7.10—7.90, Bécs 0.12.70—13.70, Zürich 1570-1630.

= Magyarországi terményárak. Budapestről jelentik: A budapesti terményfőzsde árai: Buza 76 kilogrammos tiszavideki 41.500-42000, egyéb 41000—41500, 78 kg-os tiszavideki 41000—42500, egyéb 41500—42000, rozs 27500—28000, zab 45030—44000, takarmányárpa 27000—28000, tenjeri 35000-36000, korpá 19500—20000, repce 78000-80000 korona métermázsánként.

Mozi.

* Viola, az apacsleány kerül pénteken bemutatásra az Apollóban. A kedvesen romantikus film érdekes történetet hoz elénk. A haldokló gróf, aki újkorában titkos házasságot kötött, eltűnt gyermekét akarja felkutatni, hogy általános örökösévé tegye. A gróf barátja ezt a vágyat kamatoztatni akarja s ezért elhatározza, hogy a gróftól tévuttra vezeti. Egy „grófi leányt” meg keresni s egy éjszakai mulatóhelyen meg is ismerkedik Violával, az apacsleánnyal, akit fel is bérel, hogy a gróf leányának adja ki magát. A Viola pénteken, szombaton és vasárnap látható az Apollóban.

* Az Uránia pénteken misztikus, a maga részleteiben megkapó drámát mutat be, amelynek címe: Sanct-Eglivi kolostor titka. A Kolostor mélységes csöndjében szövődő romantikus szerelem körül folyik a cselekmény. A páratlan érdekességű filmdráma péntektől vasárnapig látható az Urániában.

* Az Apolló és Uránia előadásai péntektől kezdve a rendes időben kezdődnek.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzorát:
IOAN NICHIN.

AKI a világeseményekről pontosan tájékozódna akar lenni, olcsóan állandóan az „Aradi Közlöny“-t!

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1.50 lel.

Vastagabb betűvel 3.— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vehetnek fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!

A legkisebb hirdetés ára 10 szögig 15.— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„KERESEM AZ ISTENT“ jellegű levelet kérem sürgősen átvenni. „Barna.“ 4018

Alkalmazás.

BEJÁRÓNÓI állást keres délelőtti órákra, rendszerető nő. Cim Wallinger hirdetőjében 13294

IDŐSEBB, diplomás tanítónő állást keres intelligens családnál. Cim a kiadóhivatalban. 4024

BOLTISZOLGA azonnal fölvetetik Gábor Miklós cukorka üzletében Strada Alexandri 1. 13982

JE CHERCHE. gouvernante française, pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse dans l'administration. 700

KERESÜNK szállítást szakmában már működött, kellő gyakorlattal rendelkező vasuti kültisztviselőt szeptemberi belépésre. Román nyelvtudás elengedhetetlen. Ajánlatokat „Nemzetközi“ címen a lap kiadóhivatalába kérünk. 4022

PINCEMESTERT nagy gyakorlattal keres oromániai nagyvállalat. Ajánlatokat Gedeon Serban Voda 143. Bucuresti. 4021

SUCHE intelligentes, deutsches Fräulein, mit Jahreszeugnisse, zu 10 Jährigen Mädchen. Adresse in die Administration. 700

MOSNI ajánlkozom házakhoz, esetleg itthon vállalkozó kávéházi, vagy szállodai ruhát. Cim a kiadóban. 4029

ÜGYES, idősebb detaillista segédet, német, magyar, román nyelvismerettel keresek. Cim a kiadóban. 4026

TIZENNEGY ÉVES, intelligens árva kislány nagyobb gyermek mellé ajánlkozok. Cim a kiadóban. 4026

KERESÉK egy nős molnárt azonnali belépésre a Neudorfi malomba. Bisztriczky Károly malomtulajdonos, Lipova. 3983

A főnök alkalmazottat, az alkalmazott állást talál, ha az Aradi Közlönyben hirdeti :-:- :-:-

Vétel és eladás.

JAPÁN és antik dísz tárgyak, goblein képek, szobrok, tükör, márványlapos mozdó, szekrények, butorok, kelengye darabok, ágy és asztalnemű, íróasztal, futó szőnyeg csipke kelme, selyem paplanok, stb. eladók Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. emelet jobb. 1000

SELYEMPERZSA ottomán átvető és abroszterítő, ebédőszirma-szőnyeg eladó. Uranus, főpostával szemben. 13914

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szirmaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

EGY komplett 12 személyes valódi ezüst étkészlet alig használt. eladó. Str. Grănicerilor (Török Ignác-u.) 15. 13922

SZILVA ceprés kádak tölgyfából, jó állapotban eladók. Bővebbet Reusz Mór és Fia cégnél, Aradon. 13981

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi őrveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

BUTOR RÁKTÁROMBAN ebédők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wigenfeld. Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13585

25 szilvaskád eladó. esetleg bérbeadó. Baumann, Str. Josif Vulcan 6. 3548

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb árakon. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385, 13629

EBÉDLŐKRÉDENC, nagy konzultukőr és festmények eladók. Szilágyi Jakabné, G. Cantacuzinó (Határ-utca.) 4030

KOCSIKENŐCS prima, tovtotezsír, mindennemű gépkezőolajok nagyban áron kaphatók az Aradi Olajipar Részvénytársaságnál Arad, Bulev. Regele Ferdinand I. No. 46—22. Telefon szám 135—407. 3935

Üzletek.

JÖVEDELMEZŐ VEGYESKERESKEDÉS berendezéssel, ivóhelyiséggel, lakással 28.000 leiert eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13914

JÖMENETELŰ fűszerüzletek, vendéglők, esetleg házzal együtt olcsón vehetők. Wallinger-iroda utján. 13294

FŐUTON utcai bejárati világos pince-raktár üzletnek, üzemnek alkalmas, kiadó. Érdeklődők közöljék címüket kiadóba. 4031

AKINEK VENNI, VAGY ELADNI VALÓJA VAN,

a leggyorsabban az „Aradi Közlöny“

hirdetése utján jut eredményhez.

NAGYOBB IPARI SZESZGYÁR

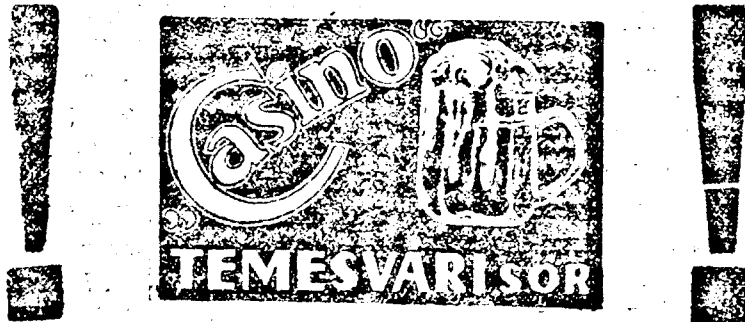
dispozícióképes, szakképzett tisztviselőt keres jobb állásba.

1400

Ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők.

Kapható minden jobb vendéglőben és fűszerüzletben.

Legolcsóbb, mert legjobba

à la Pilsen

Főraktár Aradon kizárólag: 8217

Reusz Sándor cégnél,

Legmodernebb hűtőtelep, sörfejtőberendezés és jéggyár.

A LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB NYOMTATVÁNYOK

AZ

ARADI KÖZLÖNY

NYOMDÁJÁBAN KÉSZÜLNEK

Ingtalan.

ELADÓK 2, 3, 4, 5 szobás magán házak azonnal elfoglalható lakásokkal valamint egy 6½ és 7 holdas szállóbirto kólával jutányos áron. Ugyan itt több üzletek lakásokkal és bérházak nagy választékban kaphatók. Boross K. ügynőksége, Str. Consistorului (volt Batthyány-utca) No. 9/31. 4012

OLCSÓ magán- és bérházak elfoglalható lakással vehetők Wallinger-iroda utján. 13294

Különféle.

VILLANYSZERELÉST, tsengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 2. 12815

Lakás.

KÜLÖNBEJÁRATU két butorozott szoba azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 4023

Szakavatott

mozdonyvezetőt

keresünk soborsini iparvasutunkhoz lehetőleg azonnali belépésre

Seidner Bernát és Fia, Str. Bucur 13.

(Eötvös-utca.) 4019

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő bőrátka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arcbőr minden tisztátartásága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Mehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapesten Bertalan-utca 28. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnemű utánzatoktól. 13591

BODEÁRUS FÖLVÉTELIK

13983 KELET HIRLAPIRODÁBA.

HA lapunkkal meg van elégedve,

ajánlja másnak is,

HA nincs, közölje velünk észrevételeit, hogy azt orvosoljuk.